

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

LBRIS

We know
books

Geografie

Clasa a VIII-a

Silviu Neguț
Carmen-Camelia Rădulescu
Ionuț Popa

art

Klett

	Pag.	Lecții
UNITATEA 1 Poziția geografică	10	L1: Poziția geografică. Elemente definitorii și consecințe. Statele vecine
	12	L2: România – țară carpatică, dunăreană, pontică și central-europeană
UNITATEA 2 Relieful României	16	L1: Relieful – caracteristici generale
	16	Studiu de caz: Citirea și interpretarea profilelor geografice
	19	Studiu de caz: Cutremurele din România. Reguli de comportament în caz de cutremur
	22	L2: Unitățile majore de relief: Carpații Românești
	22	Carpații Orientali
	24	Carpații Meridionali
	26	Carpații Occidentali
	28	L3: Unitățile majore de relief: Depresiunea Colinară a Transilvaniei
	30	L4: Unitățile majore de relief: dealurile și podișurile extracarpătice
	30	Subcarpații și Dealurile de Vest
	32	Podișul Getic și Podișul Mehedinți
	34	Podișul Moldovei și Podișul Dobrogei
	36	L5: Unitățile majore de relief: câmpiile. Câmpia Română și Câmpia de Vest
	38	L6: Unitățile majore de relief: Delta Dunării și platforma continentală a Mării Negre
	40	Aplicație practică: Relieful orizontului local/localității/județului natal
	41	Aplicație practică: Rolul reliefului în amenajarea teritoriului
	42	Aplicație practică: Identificarea unor fenomene și procese de risc din orizontul local (alunecări de teren, șiroire/torențialitate) și stabilirea unor măsuri de prevenire/combateră/diminuare
	44	Recapitulare și autoevaluare
	45	Test secvențial
UNITATEA 3 Clima, apele, vegetația, fauna și solurile	48	L1: Clima României
	54	L2: Apele României
	60	L3: Vegetația, fauna și solurile
	64	Aplicație practică: Reguli de comportament în cazul producerii unor fenomene climatice, hidrografice, biogeografice de risc
	66	Recapitulare și autoevaluare
	67	Test secvențial
UNITATEA 4 Populația, așezările omenești și organizarea administrativ-teritorială	70	L1: Populația – elemente și structuri demografice
	72	Studiu de caz: Citirea și interpretarea reprezentării grafice a structurii populației pe grupe de vârstă și sexe
	74	L2: Așezările omenești
	78	L3: Organizarea administrativ-teritorială
	80	Aplicație practică: Caracterizarea unor orașe mari
	82	Recapitulare și autoevaluare
	83	Test secvențial
UNITATEA 5 Activitățile economice	86	L1: Agricultură
	90	L2: Resursele naturale și industria
	94	L3: Serviciile
	96	Studiu de caz: Rolul căilor de comunicație în dezvoltarea economică
	98	Aplicație practică: Activități economice din localitatea/județul natal
	99	Aplicație practică: Valorificarea resurselor alternative de energie
	101	Aplicație practică: Potențialul turistic al județului natal
	102	Recapitulare și autoevaluare
	103	Test secvențial
UNITATEA 6 Regiuni geografice și dezvoltare regională	106	L1: Diferențieri regionale
	108	L2: Regiunile geografice pe baze naturale
	110	Aplicație practică: Caracterizarea geografică a Podișului Dobrogei – regiune geografică distinctă a Dobrogei
UNITATEA 7 Caracteristici ale mediului înconjurător	114	L1: Calitatea mediului înconjurător în România. Evoluții recente
	116	L2: Resurse, populație și elemente ale dezvoltării sustenabile
UNITATEA 8 România în Europa și în lume	120	L1: Valorile naturale și culturale ale României
	122	L2: România ca membru al ONU, NATO și UE
124	Recapitulare finală	
126	Test final	

U1 Poziția geografică

Lecția 1 10

Poziția geografică. Elemente definitorii și consecințe. Statele vecine

Lecția 2 12

România – țară carpatică, dunăreană, **pontică și** central-europeană

Poziția geografică. Elemente definitorii și consecințe.

Statele vecine

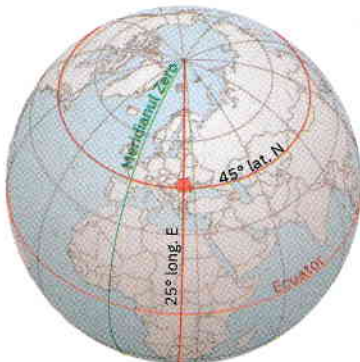
ȘTIU

Amintește-ți de la orele de geografie și de istorie ce știi despre așezarea României pe glob și în Europa.

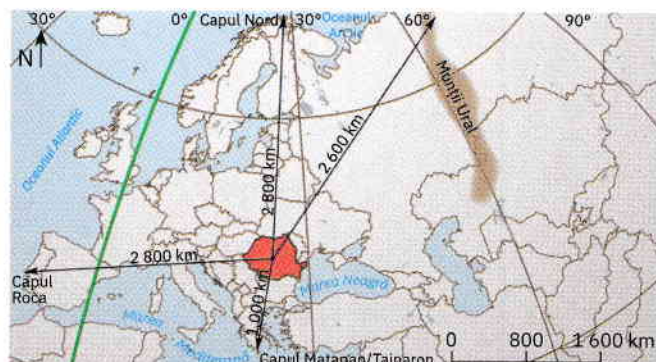

Analiză critică

A Observă reprezentările cartografice de mai jos.

Poziția geografică a României pe glob

Poziția geografică a României pe continentul Europa

Citește enunțurile următoare și stabilește dacă sunt adevărate sau false.

- 1 Spațiul geografic pe care îl ocupă teritoriul României este situat la intersecția paralelei de 45° lat. N cu meridianul de 25° long. E.
- 2 România este o țară situată în emisfera nordică și respectiv în emisfera estică.
- 3 Plasându-se la distanțe aproximativ egale față de Oceanul Atlantic, Oceanul Arctic și Munții Ural, România se înscrie în centrul geometric al Europei.

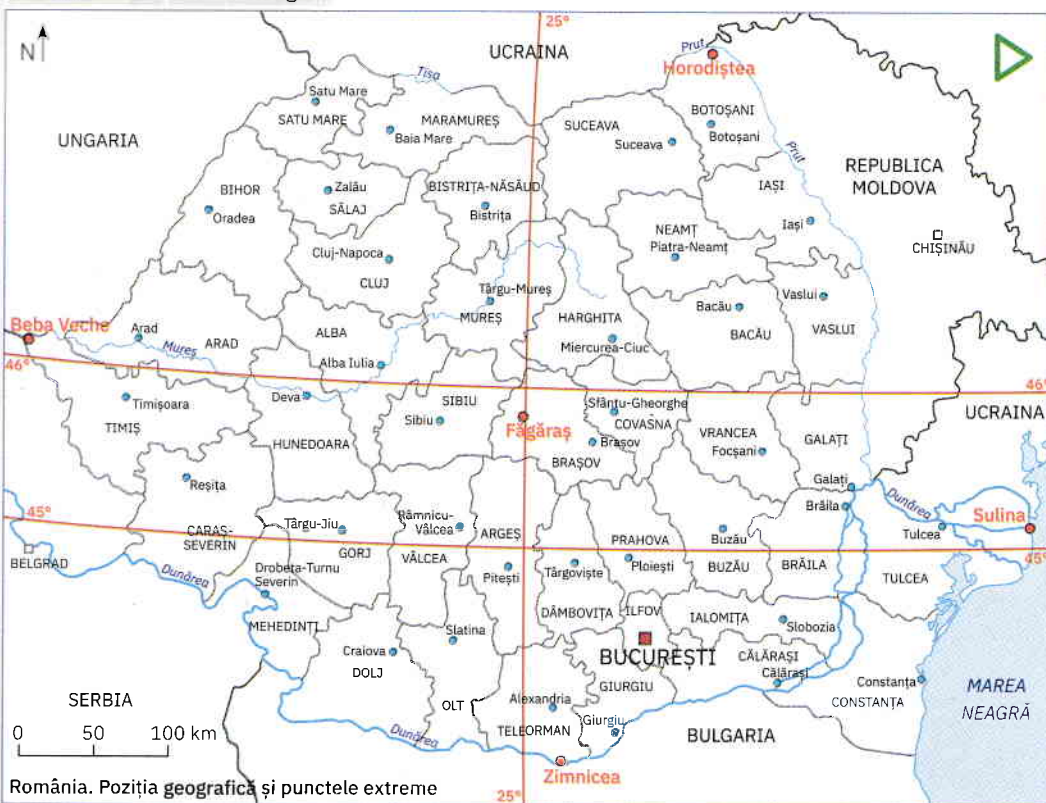
B Poziția geografică a României este ilustrată de coordonatele geografice principale care îi traversează teritoriul și de punctele sale extreme.

Analizează împreună cu colegul/colega de bancă informațiile oferite de harta de mai jos și de tabelul din stânga și apoi răspundeți la următoarele cerințe:

- 1 Completați afirmațiile cu termenii corespunzători dintre paranteze:
 - a România este situată în mijlocul emisferei nordice, deoarece teritoriul țării noastre este traversat de (meridianul de 25° long. E / paralela de 45° lat. N).
 - b Latitudinal, suprafața țării noastre este împărțită în două părți aproximativ egale de paralela de (45° / 46°) latitudine nordică și longitudinal de meridianul de 25° longitudine estică.
 - c Longitudinal, teritoriul României este împărțit în două părți aproximativ egale de meridianul de 25° long. E, care evidențiază totodată poziționarea țării noastre la jumătatea distanței dintre coasta atlantică și (Munții Carpați / Munții Ural).

Punctele extreme ale României

Punctul extrem	Coordonate
N: Horodiștea	$48^\circ 15'$ lat. N
S: Zimnicea	$43^\circ 37'$ lat. N
V: Beba Veche	$20^\circ 15'$ long. E
E: Sulina	$29^\circ 41'$ long. E

România. Poziția geografică și punctele extreme

2 Numiți județele României aflate exact la jumătatea distanței dintre extremele emisferei nordice.

3 Precizați numele orașului situat cel mai aproape de centrul geometric al țării.

4 Identificați punctele extreme ale României

și apoi calculați pe câte grade de latitudine și pe câte grade de longitudine se desfășoară teritoriul țării noastre.

ȘTIAI CĂ?

La numai 3 km de localitatea Beba Veche, punctul extrem vestic al României, se găsește *Triplex Confinium* (în limba latină, „granița triplă”), locul în care se întâlnesc frontierele de stat ale României, Ungariei și Serbiei.

În acest punct este amplasată o bornă monumentală, piramidală, cu trei laturi, fiecare latură fiind orientată către una dintre țări și având aplicată stema statului respectiv. Sub fiecare dintre steme este marcată data ridicării monumentului: 4.VI.1920.

Explorez

1 Datorită așezării pe glob, clima țării noastre prezintă patru anotimpuri, înregistrându-se pe parcursul unui an o modificare permanentă a duratei zilelor și a nopților. Desfășurarea latitudinală (pe aproximativ 525 km) impune diferențe de temperatură între sudul și nordul țării, iar ca urmare a extinderii în longitudine (pe aproximativ 740 km), răsăritul Soarelui are loc mai devreme cu aproape 38 de minute în estul țării. Explică de ce între ținuturile nordice și cele sudice ale României există diferențe în tipul de culturi agricole existente (spre exemplu, se cultivă viță-de-vie în sud și preponderent secară și cartofi în nord).

2 Prin poziția sa în cadrul Europei, teritoriul țării noastre este lipsit atât de ploile și cețurile specifice climatului oceanic din vest, cât și de variațiile mari de temperatură între vară și iarnă sau de seceta ce caracterizează estul continentului. Pe spațiul românesc se întrepătrunde limita estică a pădurilor de fag (specifică Europei Vestice) cu limita vestică a stepei (caracteristică Europei Răsăritene). Specificul climei se observă și în repartitia unor culturi agricole, pe teritoriul României aflându-se și limita nordică a viței-de-vie.

Precizează tipul de climă specific României, conform așezării sale pe continent.

Rețin

Cu o suprafață de 238 397 km² (a douăsprezecea țară, ca mărime, din Europa), România este traversată de **paralela de 45° lat. N** și de **meridianul de 25° long. E**, fiind situată la jumătatea emisferei nordice și în emisfera estică. Prin așezarea în latitudine, țara noastră se plasează în *zona climei temperate*, al cărei *caracter continental moderat* este dat de poziția în interiorul uscatului european: în sud-estul Europei Centrale, mai aproape de Marea Mediterană, dar la distanțe aproximativ egale de coastele atlantice, de cele arctice și de Munții Ural.

Prin poziția sa geografică în cadrul continentului, România se învecinează cu *Ucraina, Republica Moldova, Bulgaria, Serbia și Ungaria*, având totodată o largă ieșire la *Marea Neagră*.

Aplic

Analizați harta de la pagina anterioară și tabelul alăturat și, împreună cu colegii, răspundeți la următoarele cerințe:

1 Numiți statele vecine României și prezentați pe scurt fiecare stat. Puteți avea în vedere următoarele aspecte: așezarea geografică, un aspect specific al reliefului, al climei, orașul capitală, o caracteristică a populației etc.

2 Prezentați împreună cu profesorul/profesoara de geografie frontierele României (lungime, tip) cu țările vecine.

3 Explicați afirmația: *Frontierele României se întind pe 3 149,9 km, dintre care 1 877,1 km au devenit, în 2007, granițe ale Uniunii Europene.*

Sursa datelor: *Institutul Național de Statistică*

*Diferența o reprezintă granița maritimă

Vecinii României	Lungimea frontierelor (km)		
	Totală	Terestră	Fluvială
Bulgaria	631,3	139,1	470,0
Republica Moldova	681,3	–	681,3
Serbia	546,4	256,8	289,6
Ucraina	649,4	273,8	343,9
Ungaria	448,0	415,9	32,1
Marea Neagră	193,5	–	–
Total granițe*	3 149,9	1 085,6	1 816,9

România – țară carpatică, dunăreană, pontică și central-europeană

ȘTIU

Amintește-ți de la orele de geografie poziția României în cadrul continentului și importanța europeană a Munților Carpați, a Dunării și a Mării Negre. De asemenea, amintește-ți care sunt statele Europei Centrale.

Explorez

A Munții Carpați se arcuiesc între Bazinul Vienei și Valea Timocului, pe o lungime de aproximativ 1 500 km. Prin altitudinile relativ reduse, prin numărul mare de depresiuni și văi care îi traversează și prin gradul mare de împădurire, Carpații au favorizat, încă din preistorie, o intensă locuire. Pentru noi, Carpații au o importanță majoră: alături de Depresiunea Colinară a Transilvaniei, ei reprezintă nucleul de formare a poporului român. Chiar dacă se extind pe teritoriul mai multor state (numite, astfel, țări carpatice), Munții Carpați au cea mai întinsă dezvoltare pe teritoriul României: mai mult de jumătate din întreaga lungime.

- 1 Identifică pe harta de mai jos statele carpatice și apoi notează-le pe caiet. Care dintre aceste state aparțin Europei Centrale?
- 2 Discută cu ceilalți colegi și împreună cu profesorul/profesoara de geografie explicați afirmația: *Munții Carpați constituie coloana vertebrală a României.*

B Teritoriul României este limitat în partea sudică și traversat de **Dunăre**, „regele fluviilor europene”, așa cum l-a numit Napoleon. Sectorul inferior al Dunării, inclusiv gurile sale de vărsare, formează granița țării noastre cu patru state vecine și colectează aproape toate cursurile de apă de pe teritoriul României. Rolul acestui fluviu, ca axă de comunicație europeană și de schimburi economice, a crescut foarte mult în secolul trecut, prin realizarea canalelor navigabile Rhin-Main-Dunăre (Germania) și Dunăre-Marea Neagră (România), care unesc porturile Rotterdam și Constanța.

- 1 Identifică pe harta alăturată statele traversate de Dunăre (statele dunărene) și notează-le pe caiet. Numește-le pe cele care aparțin Europei Centrale.
- 2 Calculează lungimea Dunării pe teritoriul României, știind că aceasta reprezintă 38% din lungimea de 2 857 de kilometri a fluviului.

C Cu o deschidere la **Marea Neagră** de aproximativ 245 km lungime, România deține, pe o lățime de circa 12 mile marine (o milă marină = 1 852 m), platforma continentală, cu toate bogățiile acvatice și din scoarța terestră și totodată are acces spre întregul Ocean Planetar. Prin ieșirea la Marea Neagră și prin poziția la gurile Dunării, România este singura țară pontică ce facilitează accesul țărilor Europei Centrale către Marea Neagră și Orientul Mijlociu.

Identifică pe hartă un alt stat care se regăsește atât în lista statelor carpatice, cât și a celor dunărene și pontice.

Rețin

Teritoriul României îmbină trei elemente geografice de importanță europeană, care îi conferă statutul de **țară carpato-danubiano-pontică**.

Carpații Românești sau *Carpații Sud-Estici* însumează mai mult de jumătate din lanțul carpatic și ocupă aproximativ 28% din suprafața țării.

Între Baziaș și Marea Neagră, România este delimitată și traversată de *cursul inferior al Dunării* (pe o distanță de 1 075 km, adică 38% din lungimea fluviului), partea cea mai importantă ca debit și navigație.

În partea de sud-est, România are *deschidere la Marea Neagră*, ceea ce îi oferă oportunități de dezvoltare economică și legături comerciale cu țările lumii.

România, țară carpato-danubiano-pontică

Statele Europei Centrale

Analiză critică

Așezarea geografică a României în cadrul Europei a fost un subiect intens disputat de-a lungul timpului. Mulți cercetători au inclus România între statele balcanice, având în vedere că, de-a lungul istoriei, teritoriile românești dintre Dunăre și Carpați au fost supuse influenței otomane. În aceeași măsură însă, Moldova a fost supusă influenței rusești, în timp ce Transilvania s-a aflat vreme de secole sub influență germanică și austro-ungară.

Discută cu ceilalți colegi și împreună cu profesorul/profesoara de geografie răspunde la următoarele cerințe:

1. Explicați de ce România nu poate fi considerat stat al Peninsulei Balcanice.
2. Analizați harta alăturată și explicați faptul că, timp de aproximativ patru decenii (între 1948 și 1989), România a fost considerată țară a Europei Estice.
3. Argumentați afirmația: *Apartenența României la țările central-europene este evidențiată atât de situarea la mijlocul distanței dintre Oceanul Atlantic și Munții Ural, cât și de cele trei coordonate majore care-i definesc identitatea geografică: Carpații, Dunărea și Marea Neagră.*

Statele europene care au făcut parte din „Blocul comunist”

Concluzii

România este **țară carpatică, dunăreană, pontică și central-europeană**, aflată într-o regiune de interferențe climatice și biogeografice, la intersecția a trei mari religii (catolică, ortodoxă și musulmană – Dunărea reprezentând limita nordică a răspândirii religiei musulmane), dar și a unor importante axe economice. Prin poziția sa, România este poarta Europei către țările balcanice, Orientul Mijlociu, Rusia și țările ex-sovietice.

U2

Relieful
României

Lecția 1	16	Relieful – caracteristici generale
Studiu de caz	16	Citirea și interpretarea profilelor geografice
Studiu de caz	19	Cutremurele din România. Reguli de comportament în caz de cutremur
Lecția 2	22	Unitățile majore de relief: Carpații Românești. Carpații Orientali, Carpații Meridionali, Carpații Occidentali
Lecția 3	25	Unitățile majore de relief: Depresiunea Colinară a Transilvaniei
Lecția 4	30	Unitățile majore de relief: dealurile și podișurile extracarpatice. Subcarpații și Dealurile de Vest, Podișul Getic și Podișul Mehedinți, Podișul Moldovei și Podișul Dobrogei
Lecția 5	36	Unitățile majore de relief: câmpiile României. Câmpia Română, Câmpia de Vest
Lecția 6	38	Unitățile majore de relief: Delta Dunării și platforma continentală a Mării Negre
Aplicație practică	40	Relieful orizontului local/localității/județului natal
Aplicație practică	41	Rolul reliefului în amenajarea teritoriului
Aplicație practică	42	Identificarea unor fenomene și procese de risc din orizontul local (alunecări de teren, șiroire/torențialitate) și stabilirea unor măsuri de prevenire/combateră/diminuare
Recapitulare și autoevaluare	44	
Test secvențial	45	

Relieful – caracteristici generale

ȘTIU

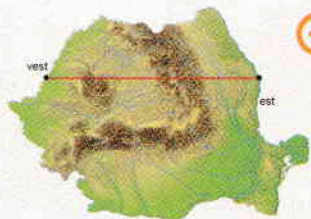
Amintește-ți de la orele de geografie ce știi despre formele, treptele și tipurile de relief, despre rocile care intră în alcătuirea scoarței terestre, precum și despre cutremure și elementele lor caracteristice (hipocentru, epicentru, unde seismice, magnitudine, intensitate).

ȘTIAI CĂ?

Simion Mehedinți (1868 – 1962) este considerat „părintele geografiei românești”, fiind cel care a fondat prima catedră de geografie la Universitatea din București și care a format, în calitate de profesor universitar, generațiile următoare de mari geografi români, printre care George Vâlsan, Vintilă Mihăilescu, Mihai David, Constantin Brătescu.

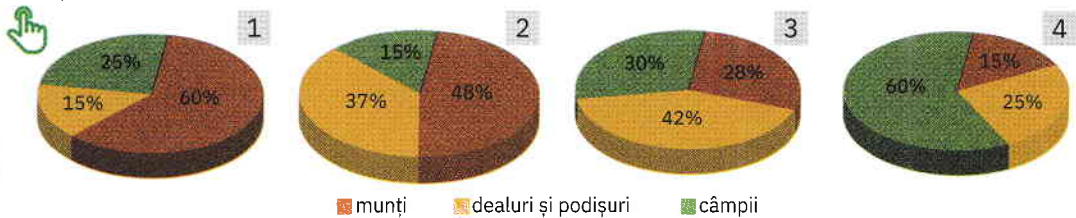
Despre relieful României, Simion Mehedinți scria: „Pământul românesc este clădit mai simetric și mai armonios decât orice alt ținut al planetei.”

Analiză critică

Analizează Harta fizică a României din atlasul geografic și răspunde la următoarele cerințe:

- Completează afirmația de mai jos cu termenul corespunzător dintre paranteze.
Teritoriul României se caracterizează printr-o mare (*diversitate/omogenitate*) a formelor de relief.
- Graficele de mai jos prezintă ponderea celor trei trepte principale de relief în suprafața țării. Cu ce cifră este marcat graficul care indică ponderea corectă a treptelor de relief pe teritoriul României?

- Citește cu atenție textele a și b. Stabilește care dintre cele două texte prezintă corect dispunerea reliefului României. Argumentează răspunsul dat.
 - „Pământul românesc prezintă în mijlocul său șesuri netede și largi, întrerupte în numeroase locuri de șiruri întinse de dealuri și podișuri. Toate acestea sunt închise la exterior de culmile carpatice care, ca niște ziduri înalte, se înșiră până la graniță, trecând, pe alocuri, și dincolo de aceasta.”
 - „În mijlocul ținutului locuit de neamul românesc se află un podiș care, înconjurat fiind de cununa culmilor carpatice, apare ca o vastă depresiune. La exteriorul munților urmează o centură de dealuri, continuată de podișuri, care, ca niște valuri tot mai mărunte, se pierd în netezimea câmpiilor.”

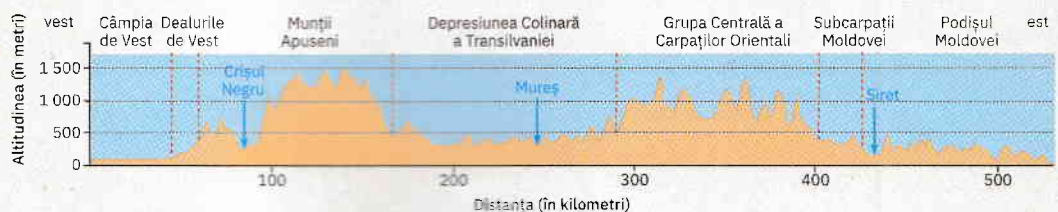
Studiu de caz: Citirea și interpretarea profilelor geografice

Profilul geografic constituie o modalitate de cunoaștere a reliefului, deoarece evidențiază dezvoltarea sa pe verticală. Pentru a înțelege acest tip de reprezentare grafică, ce redă, în cazul de mai jos, o secțiune verticală prin relieful României, este nevoie să parcurgi următorii pași:

- Observă axa verticală pe care este notată altitudinea formelor de relief și axa orizontală pe care este marcată distanța dintre punctele de început și sfârșit ale profilului. Pentru a fi reprezentate, cele două mărimi (înălțimea și distanța) au fost micșorate (de obicei, scara altitudinilor diferă de scara distanțelor).
- Pe margini este indicată direcția pe care se desfășoară linia de profil, în funcție

de punctele cardinale, iar pe profil sunt marcate anumite informații (altitudini, vârfuri, unități/subunități de relief, văi etc.).

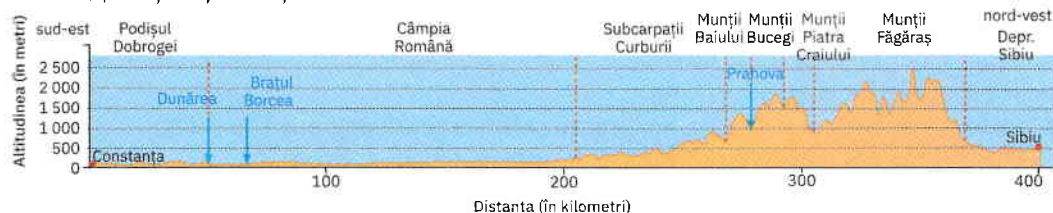
- Privește marginile și identifică direcția desfășurării profilului în spațiu. Linile întrerupte delimitează unitățile de relief traversate. Numește aceste unități de relief.
- Săgețile indică văile râurilor intersectate de linia de profil. Numește aceste râuri.
- Privește axa altitudinilor și urmărește linia orizontală care marchează 1 000 m. Ce unități de relief depășesc această altitudine? Notează pe caiet toate informațiile pe care le-ai obținut prin interpretarea acestui profil.

Aplic

Profilul de mai jos pornește de pe litoralul Mării Negre, din orașul Constanța, și străbate în linie dreaptă teritoriul țării, până în orașul Sibiu, incluzând toate formele de relief: câmpii, dealuri, podișuri și munți.

Demonstrează că știi să interpretezi un profil, răspunzând la următoarele cerințe:

- 1 Pe ce direcție este realizat profilul? Ce distanță (cu aproximație) este, în linie dreaptă, între cele două orașe ale României?
- 2 Numește unitățile/subunitățile de relief și apoi văile râurilor traversate de profil între cele două orașe.
- 3 Numește cei mai înalți munți traversați de acest profil, care totodată sunt și cei mai înalți munți din România. Identifică pe harta fizică a României din atlasul geografic cel mai înalt vârf din acești munți. Ce altitudine are?

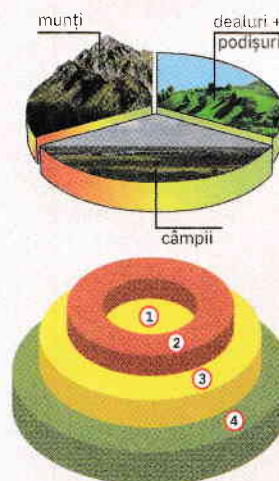
Retin

Principalele caracteristici ale reliefului României sunt:

- *varietatea formelor*: pe teritoriul României se găsesc munți, dealuri și podișuri, depresiuni și văi largi, câmpii, inclusiv o deltă (Delta Dunării), faleză și plaje la țărmul Mării Negre;
- *proporționalitatea treptelor majore*: câmpiile, dealurile și podișurile, munții ocupă suprafețe comparabile ca întindere;
- *dispunerea concentrică și simetrică*: în centru sunt situați munții (în interiorul lor aflându-se o mare depresiune cu relief de podiș), în jurul acestora se succed concentric dealuri, podișuri și, la margine, câmpii;
- *diversitatea tipurilor de relief*: pe teritoriul României pot fi întâlnite forme ale reliefului tectonic, de acumulare, vulcanic, glaciatic, carstic, fluvial, litoral etc.;
- *relieful de altitudini medii*: aproximativ jumătate din suprafața țării prezintă altitudini sub 300 m și doar 1% peste 2 000 m; altitudinea minimă este de 0 m (nivelul mării) și cea maximă este de 2 544 m (în Vârful Moldoveanu, din Munții Făgăraș).

Proportionalitatea și dispunerea concentrică a treptelor majore de relief

1. depresiune cu aspect de podiș
- 2.inelul carpatic
3. dealuri și podișuri
4. câmpii

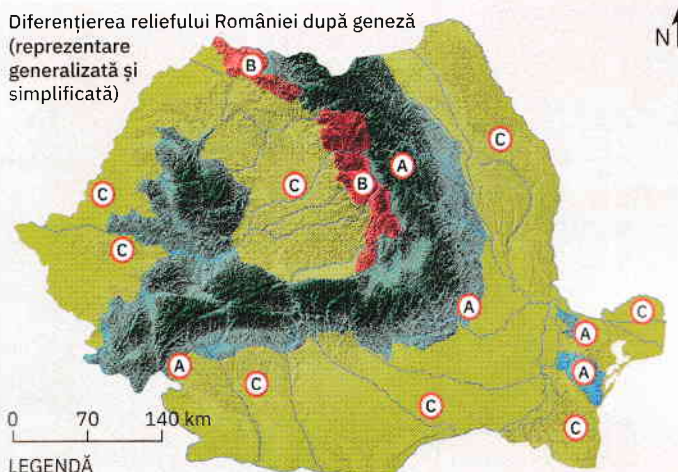

Explorez

A Înfrățirea actuală a reliefului din România este rezultatul proceselor de modificare a scoarței terestre, desfășurate pe parcursul sutelor de milioane de ani, sub acțiunea agenților/factorilor interni și externi.

- 1 Analizează harta alăturată și apoi argumentează afirmația: *Varietatea formelor de relief este strâns legată de modul lor diferit de formare.*
- 2 Unitățile de relief formate prin cutarea stratelor de roci sunt de vârste diferite. Analizează harta alăturată și, folosind și Harta fizică a României, completează enunțurile următoare cu informațiile corespunzătoare:
 - a Cea mai veche unitate cu strate cutate se află în partea centrală a Dobrogei, fiind numită Podișul ...

Diferențierea reliefului României după geneză (reprezentare generalizată și simplificată)

LEGENDĂ

Relief format prin: încrețirea scoarței (A), erupții vulcanice (B) și acumularea de depozite sedimentare pe diferite tipuri de fundament (C)